

Halla där Jan!

Jan Arnesson håller på att utveckla ett tomtområde med cirka 10 villatomter intill Digerbergets skola. Det ska utformas så att både de som redan bor i området och tillkommande tomter har bra utsikt över Orsasjön. "Det är ett fantastiskt läge och jag vill åstadkomma något som är bra för Orsa", säger Jan.

Sidan 7

ORSA CURIREN

September
2022

FRITID

Motion, rörelse och idrott

Marcus, Fredrik och Mats är starkt engagerade i idrott och rörelse på olika sätt och brinner för ungas möjligheter till fritidsaktiviteter. Alla tre har nyligen engagerat sig i Orsapolitiken och här berättar de om sina tankar för framtiden.

Sidan 2

Se hela
listan på
kandidater
till valet
11 september

Sidan 12

SKOLA

Barnen är vår framtid

Susann berättar om skolan i Orsa och hur viktigt det är med samspelet hem-skola-barn för att ge alla barn möjlighet att lyckas.

Sidan 2

TURISMNÄRING

Skeer-pärLAN

Folkparken Skeer på Digerbergets sluttning är en pärla. Det finns en trend för musikproducenter att söka sig från storstäderna ut i landet med arrangemang. Skeer skulle kunna bli ett besöksmål för vår viktiga turismnäring.

Sidan 7

VÅRD OCH OMSORG

Slipstenen

2019 beslutade kommunfullmäktige att bygga nya särskilda boendet Slipstenen vid Storgärdet för dem med stort vård- och omsorgsbehov och demens.

Sidan 4

Tack för musiken

Vår vackra kommun Orsa är starkt förknippad med ett rikt musikliv. Orsayror, spelmannslag, körer, orkestrar, musikaffär, lokala band, kända musiker, producenter, musik- och låtskrivare och många lägereldsspelningar i stugor och slogbodar. Själv har jag sysslat med musik på olika sätt och på olika nivåer i hela mitt liv och jag har musikskolan att tacka för en hel del.

Sidan 5

LEDARE

Jag älskar Orsa

För fyra år sedan flyttade jag hem. Efter en lång process bestämde jag mig för att ta familjen, mitt pick & pack och flytta till Orsa. Kommunen där jag är född och uppvuxen. Det var inte ett helt enkelt beslut eller projekt, men efter att ha levt i exil i en mellanstor stad i Sverige, längtade jag hem. Back to the roots så att säga.

Väl på plats i hembyn kände jag att jag vill engagera mig för att vara med och bygga det Orsa som mina barn ska få växa upp i. Man kan kalla det för en demokratisk värnplikt. Jag älskar Orsa, vår lilla stora kommun. Det är precis dessa känslor jag vill att mina barn ska få för vår bygd. Jag är stolt över att bo här i vår vackra kommun med verksamheter i framkant. Med ett positivt näringslivsklimat där företag kan växa och blomstra.

Vi har ett rikt kulturliv och vacker natur och mycket mer starka tillgångar. Det allt handlar om är hur vi kan utveckla, förvalta och göra Orsa

ännu bättre. Det är därför jag engagerar mig. Det är nu år 2022, valår i Sverige. Vi har vår chans att göra våra röster hörda. Visa vad vi vill utveckla och ta ansvar för hur vi vill leva och bo i Orsa kommun.

Just idag känner jag att det kanske är viktigare än någonsin att engagera sig. Pandemi och krig i Europa, kriser som påverkar oss och som vi får hantera såväl i Orsa som i Dalarna och Sverige. Tydligt är att det är svårt att förutspå hur framtiden kommer utveckla sig. Jag vill att vi håller ihop och jobbar tillsammans för vår demokrati. Låt oss engagera oss för det samhälle vi vill ha, till att börja med i Orsa. Det kanske låter klyschigt, men tillsammans är vi faktiskt starka.

Anna Pers är ordförande i OrsaCentern.

Motion, rörelse och idrott!

Marcus, Fredrik och Mats är starkt engagerade i idrott och rörelse på olika sätt och brinner för ungas möjligheter till fritidsaktiviteter. Alla tre har nyligen engagerat sig i Orsapolitiken och här berättar de om sina tankar för framtiden.

Det finns redan väl fungerande frisbeegolfbana, bra utegym och fina löp- och vandringsleder på Berget.

– Tillsammans med upprustning av Ishallen för hockey, konståkning och mässor och en förbättrad preparering med moderna maskiner på skidspåren och fortsatt cykelledsutveckling skulle vi få ett rejält lyft, säger Fredrik.

Marcus tillbringade en dag på gymnasiet och träffade Orsaungdomar som hade förslag om konstgräsplan under vår och höst för diverse bollsporter och aktiviteter och en aktivitetshall under de kalla delarna av året.

– Aktiviteter, friluftsområden och föreningsliv är en nyckel för att få familjer att stanna eller flytta till Orsa. Jag kommer att jobba hårt för ett ökat utbud, säger Marcus.

Det skulle underlätta för såväl idrottsföreningar, föräldrar, barn, ungdomar som vuxna att ha ett gemensamt område att samlas kring för aktiviteter. Hållbarhetstänk i ett gemensamt område skulle underlätta för underhåll och service. Synergieffekter för föreningar och event skulle skapas och inte minst för vardagsmotion och integration.

– Vi har en vision att kunna genomföra en del av ungdomarnas förslag, säger Mats. Hur mycket kommunen har möjlighet att göra ekonomiskt är vi inte insatta i än, men det kanske går att hitta andra finansiärer.

– Satsa på ungdomarna och en aktiv fritid säger Mats, Marcus och Fredrik.

Barnen är vår framtid

I Orsas fina bibliotek och på bildarkivets digitala sida finns alla nummer av Orsa Skoltidning att läsa. Den gavs ut 1931 till 1992. I den finns en stor del av Orsas historia dokumenterad, inte minst skolornas. I första numret finns en artikel av Joh Boström om "Hem, skola och barn":

"Om dessa tre ord och begrepp vill jag en stund samla våra tankar. Vad är då hemmet? -En plats där man ska sova och äta! Säger någon. -Ja, väl. Men hemmet torde nog betyda mer än så. Hemmet är hela samhällets grundval. Där fostras den generation som i framtiden skall styra världens öden och länka nutid till framtid. Vad är då skolan? En institution som vid sidan av hemmet hjälpa till att fostra och dana karaktärer. Skola och hem har sålunda samma uppgift och till och med samma objekt - Barnet."

När jag läser det som Boström skrev för 91 år sen tänker jag att i Orsa ska vi samarbeta hem-skola-barn för att ge alla barn möjlighet att lyckas.

Vi har idag fyra skolenheter för grundskolan, det är Digerbergets skola med kanske Sveriges vackraste utsikt, Bergetskolan som är vår nyaste modernaste skola, Kyrkbyskolan vår centrala skola. Sedan har vi Orsaskolan som är för de äldsta. Som längst är det 4,5 km mellan skolorna och det gör det lätt att samarbeta och skapa gemenskap. Lärare och rektorer jobbar ständigt för ökad kvalitet i undervisningen och resultaten förbättras stadigt.

Förskolan har idag en annan betydelse än den hade när jag var liten. Det finns numer en läroplan även för förskolan. Där läggs grunden för ett

livslångt lärande. För att utjämna livschanser och ge alla barn en bra start behöver vi en förskola av bra kvalitet.

Vid Digerbergets skola ligger Trimsarvets förskola där vi valt att bygga ut med två nya avdelningar. Bygget har ännu inte startat på grund av världsläget och tillhörande kostnadsökningar på byggsidan, men vi ser fram emot att kunna sätta spaden i jorden. Vi tror på en tillväxt i södra Orsa.

Susann Lindblad(C) ordförande i utskottet för lärande.

Susann ser fram emot utbyggnaden av Trimsarvets förskola.

Denna publikation är utgiven av Centerpartiet i Orsa.

Kontakt:

Mikael Thalín
mikaël.thalin.orsa@gmail.com
070-585 36 08

Anna Pers
anna.s.k.pers@gmail.com
073-659 61 95

Layout

Pathos Reklambyrå AB.

Tryck

Pressgrannar.

Distribution

Av medlemmar.

Upplaga

4 000 exemplar.

www.centerpartiet.se/orsa
facebook.com/centerpartietiorsa

En stark kommunal ekonomi

Orsa kommuns ekonomi har stärkts rejält de senaste åren. Det finns stora investeringsbehov framåt och att kommunen har kunnat samla i ladorna och byggt ett starkt eget kapital gör att utgångsläget är bättre än för andra kommuner i liknande storlek.

– Vi är försiktiga och återhållsamma och vi prioriterar det som är viktig, säger Mikael Thalín (C) kommunalråd. Sen är det klart att stora statsbidrag gjort att vi har haft stora intäkter.

Kommunalskatten sänktes med 10 öre förra året. Innan sänkningen gjordes en bedömning att bra kvalitet och service kan uppnås.

– Vi ska inte ta ut mer skatt än vad som krävs och en sådan bedömning görs varje år när skattesatsen beslutas. Att inte ha en högre skattesats än kommunerna i närområdet tror jag är viktigt för attraktiviteten, säger Mikael.

Stora investeringsbehov i både förskola, äldreboenden, VA och anläggningar gör att den ekonomiska planeringen är viktig. Just nu gör det oroliga omvärldsläget med inflation och räntehöjningar att investeringarna ligger på vänt.

– Vi behöver avvakta tills läget stabiliseras och ger oss inte in i några stora investeringar så länge osäkerheten är stor. Just nu är det läge att verkligen vara försiktig och återhållsam, säger Mikael.

När rätt läge dyker upp så är det bra att ha ett antal projekt färdigprojekterade för att gå ut med på byggmarknaden. Då är det en stor fördel att kommunens kassa är välfylld vilket också gör att lånebehovet blir lägre.

Kommunalråd Mikael Thalín gläds åt den starka ekonomin.

Målet: Sverige bäst på företagsklimat

Företagen är grunden i samhället. Det är företagen som genererar arbetstillfällen och därmed skatteintäkter till kommunen, och bra förutsättningar för dem är avgörande.

Varje år mäter organisationen Svenskt Näringsliv företagarnas upplevelse av att driva företag i sina respektive kommuner. Svaren från enkäten ger en bild av hur företagsklimatet uppfattas av företagen. Dessa räknas samman med fem statistikfaktorer till en ranking som gör det möjligt att jämföra Sveriges 290 kommuner.

Den viktigaste frågan i enkäten är det sammanfattande omdömet om företagsklimatet i kommunen. Företagarna får utifrån sina egna erfarenheter ge ett samlat betyg på hur de upplever att driva företag i kommunen.

Företagens uppfattning om näringslivsklimatet i Orsa har stärkts rejält de senaste åren. I undersökningen för 2022 har Orsa det högsta betyget av kommunerna i

Dalarna och på plats 13 i hela Sverige.

– Vi lägger stort fokus i hela den kommunala organisationen på att stärka företagsklimatet och det här visar att vi är på rätt väg. Undersökningen ger oss också bra indikationer på vilka frågor vi ska lägga ännu mer kraft på för att fortsätta den positiva utvecklingen säger Mikael Thalín (C), kommunalråd.

En viktig del är arbetet med ”Främjande myndighetsutövning” där utgångspunkten är att det ska vara lätt att göra rätt. Kommunen ska ge råd, förenkla bygglov- och tillståndprocesser och tillsynen ska bygga på förtroende och tillit.

Arbetet med företagsklimatet är ett gemensamt arbete. Företagen och kommunen gör det tillsammans och den lokala företagarföreningen är en mycket viktig medspelare.

– Nu fortsätter vi resan mot målet ”bäst i Sverige”.

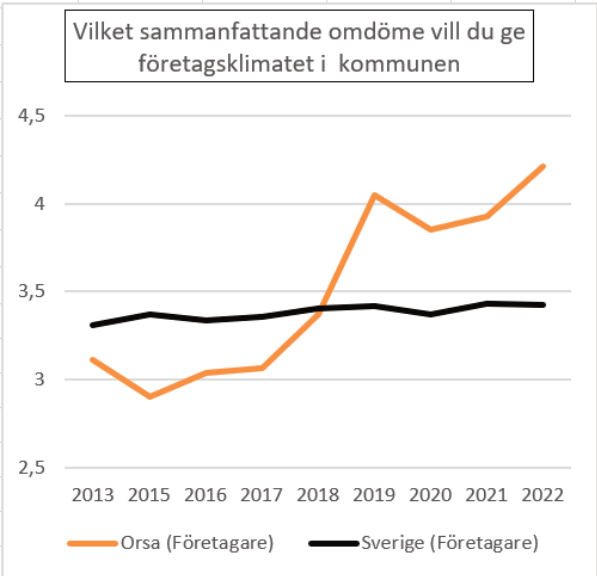

Diagram hämtat från www.foretagsklimat.se

Halla där Jonte!

Jonte Helin är snickaren som sadlat om till företagare.

Berätta om dig själv.

Från Orsa. Jag utbildade mig till skidlärare på gymnasiet i Vansbro. Jobbade som skidlärare under vintersäsongen och åt kyrkan på somrarna. Jag ändrade inriktning och började som snickare, och nu tar jag nästa steg och blir företagare. Har ett stort intresse inom jakt, och fick frågan om att bli delägare i butiken. Det känns spännande och helt rätt!

Vad är det som händer i f d Macken?

Det håller på att byggas upp ett jaktcentrum! Jag och min kompanjon Jesper Karlsson har öppnat en jaktbutik. Jag har byggt om det mesta i butiken själv och det har varit mycket arbete med alla tillstånd för att få hantera vapen och ammunition. I den andra halvan av Macken har Dala Jaktskytte öppnat en del av sin verksamhet. Simulatorskyttet och butik är igång, medan skjutbiografen i källarvåningen är under uppbyggnad.

Butiken öppnade för några veckor sedan, hur har starten varit?

Stundtals är det så mycket kunder att jag knappt hinner med. Vi har sökt vapenhandlar- och ammunitionstillstånd för ytterligare en kille som ska kunna hoppa in och jobba när det behövs. Jag hoppas att polisen hanterar ansökningarna snabbt den här gången!

Tack för intervjun och lycka till i framtiden!

Jonte Helin driver den nya jaktbutiken i Orsa.

Ett boende för äldre i aktiv ålder

Orsa behöver fler boendebalternativ för äldre i aktiv ålder som inte längre vill eller orkar ta hand om trädgård och hus. Det kan vara en väl anpassad bostadsrätt eller en hyreslägenhet.

Ett självklart alternativ är också ett så kallat Trygghetsboende med centralt läge, vilket är en boendeform som överbryggar glappet mellan vanligt boende och särskilt boende. I Orsa planeras för att göra om Lillåhem till ett trygghetsboende så snart ett nytt särskilt boende är på plats. Den som behöver kan söka hemtjänst utifrån sina behov och det finns en naturlig koppling till hemtjänsten på Lillåhem eftersom den redan utgår därifrån.

– Ett trygghetsboende ska erbjuda aktiviteter och gemensamma lokaler som bidrar till trivsel och välmående säger Håkan Yngström(C), ordförande i omsorgsutskottet.

Aino Eurenus(C) är med i omsorgsutskottet och ordförande i Kommunala Pensionärs- och tillgänglighetsrådet (KPTR) som består av representanter för äldre och handikapporganisationerna. En viktig fråga för rådet är just äldreboende.

– Det finns äldre i aktiv ålder som kan tänka sig att sälja sin villa eller gård för att bo mer bekvämt, säger Aino.

Satsningen på äldreomsorgen har varit stor under de senaste åren. Bemanningen har ökat inom både omsorg, hälsa- och sjukvård och rehabilitering.

En central fråga är att säkra att vi har tillräckligt många medarbetare även i en framtid när andelen i yrkesverksam ålder sjunker samtidigt som andelen äldre ökar. En åtgärd är att genomföra en arbetstidsreform där alla erbjuds en heltidstjänst. Man ska kunna leva på sin lön och vi måste komma bort ifrån ett lappverk av deltidstjänster.

– Vi har också genomfört en stor utbildnings-satsning där upp emot 50 medarbetare har fått genomgå en undersköterskeutbildning, säger Jan Segerstedt(C) ledamot i omsorgsutskottet.

Trygghetsboende är till för äldre personer och ska bidra till gemenskap och trygghet. Det är en så kallad mellanboendeform som överbryggar glappet mellan vanligt boende och särskilda boenden med heldygnsoomsorg, till exempel om man säljer sin villa eller gård och vill bo mer centralt.

- Riktat sig till äldre personer i aktiv ålder.
- Möjlighet till hemtjänst efter biståndsbedömning.
- Hyreslägenheter anpassade till äldres behov.
- Gemenskapslokaler för till exempel måltider, samvaro, hobby och rekreation.

Trygghetsboende för äldre i aktiv ålder.

Orsas nya särskilda boende Slipstenen

2019 beslutade kommunfullmäktige att bygga nya särskilda boendet Slipstenen vid Storgården för dem med stort vård- och omsorgsbehov och demens. Stora resurser har investerats i utredningar och förberedelser och projektering är gjord.

Utredning för ett nytt och modernt särskilt boende för äldre har pågått i flera år. Det har konstaterats att nuvarande byggnader inte lever upp till de krav som ställs på ett modernt och funktionellt särskilt boende.

– Slipstenen tar på ett bra sätt hänsyn till de boendes behov och samtidigt skapas en god arbetsmiljö för den personal som kommer att arbeta där, säger Håkan Yngström(C) ordförande i omsorgsutskottet. Personalen har bidragit med sina kunskaper och erfarenheter i utformningen.

Detaljplanen är klar och godkänd av länsstyrelsen som konstaterat att det är möjligt att bygga på platsen. Omfattande provtagningar och mätningar har gjorts. Bäckens ska flyttas och det ska pålas för byggnaden för att säkra stabiliteten.

– Huset planeras byggas i trä, vilket känns helt rätt i skogskommunen Orsa, säger Bernt Westerhagen(C) ordförande i Orsa Lokaler. Det är bra att det ligger centralt och jag tror att många äldre vill ha aktivitet och rörelse runt omkring sig.

Kommunala Pensionärs- och tillgänglighetsrådet har varit delaktigt i processen om nya Slipstenen

och var också med och tittade på de platser som varit aktuella för ett nybygge.

– Jag brinner för Slipstenen! Det är bra att samla särskilda boendet under ett tak med närhet till sjuksköterskor och rehabpersonal. Jag ser fram emot att de äldre med störst vård- omsorgsbehov ska få ett bra boende, säger Aino som är rådets ordförande.

Jag brinner för Slipstenen!

Byggnationen görs med "kvarterskänsla" för att förstärka en småskalig och hemtrevlig miljö. Slipstenen ger ett lyft till Orsas entré. I varje avdelning ansluter lägenheterna till ytor för samvaro och servering och tillhörande uteplats eller balkong vid innergården. I entrédelen planeras för en vinterträdgård.

Särskilt boende är en boendeform för dig som inte längre kan bo kvar hemma.

Det kännetecknas av:

- Stort vård- och omsorgsbehov, ofta med en demensdiagnos.
- Omvårdnad och service ges dygnet runt.
- Det krävs ett biståndsbeslut för att få bo i särskilt boende.
- Sjuksköterska och läkare besöker boendet regelbundet.

Anna och Mikael arbetar för regional utveckling

Anna Hed(C), Mora och Mikael Thalin(C), Orsa är kommunalrådskollegor, leder det politiska arbetet i sina respektive kommuner och har ett stort engagemang för den regionala utvecklingen. De är också politiskt aktiva i Region Dalarna.

Båda jobbar för en upprustning av Inlandsbanan, pendeltågstrafik mellan Orsa och Mora och för ökad kollektivtrafik hela vägen till och från Östersund.

Pendeltåg Orsa-Mora skulle betyda mycket för bägge kommunerna.

– När det gäller pendeltågstrafiken har vi från bägge kommunerna sagt ok till att ta vår del av finansieringen, men än återstår att få ihop helheten, säger Mikael. Det krävs att alla aktörer bidrar, inklusive Region Dalarna.

Anna har jobbat hårt för att Mora Siljan Flygplats ska få trafikplikt, vilket Trafikverket

Anna och Mikael diskuterar regional utveckling i Dalarna och Översiljan.

nu beviljat. Detta betyder att det från hösten 2023 blir reguljär flygtrafik till Arlanda. – Det här betyder oerhört mycket för näringslivet och medborgarna i hela norra Dalarna, säger Anna.

Den reguljära trafiken på sträckan Mora-Arlanda ökar tillgängligheten för Mora, Orsa, Älvdalen och Malung-Sälén. Här finns många exportföretag som har stort behov av kontakt med omvärlden. Tillgängligheten har också stor betydelse för kompetensförsörjningen.

Samarbete över kommungränserna är nödvändigt. Orsa, Mora och Älvdalen har sedan

många år gemensamma förvaltningar inom många områden, bl a IT, lön, gymnasiet och VA.

Från kommande årsskifte sätter Orsa och Mora en samlad bygg -och miljöförvaltning med en gemensam politisk nämnd. Genom att samverka säkras vi kompetensförsörjningen och vi kan nyttja befintliga resurser effektivare. – Utgångspunkten för den nya förvaltningen är att hjälpa medborgare och företag att göra rätt inom begreppet ”främjande myndighetsutövning”, säger Mikael. Ett viktigt arbete för stärkt näringslivsklimat.

Tack för musiken!

Vår vackra kommun Orsa är starkt förknippad med ett rikt musikliv. Orsayror, spelmanslag, körer, orkestrar, musikaffär, lokala band, kända musiker, producenter, musik- och låtskrivare och många lägereldsspelningar i stugor och slogbodar.

Själv har jag sysslat med musik på olika sätt och på olika nivåer i hela mitt liv och jag har musikskolan att tacka för en hel del. Gitarrlektioner, skolorkester och körsång vilket fick upp mitt intresse, musiklejare som peppade och pushade, gav mig självförtroende, gav mig tillfällen att uppträda och gav mig kontakter som förde mig vidare på min musikresa.

Musiken kan på många sätt vara helande, stärka självkänslan, förena och lyfta människor. Den spänner över alla kulturer och generationer. I musiken kan alla prata samma språk. Den sprider glädje och kan trösta i sorg och musikskolan öppnar den dörren för många barn och låter dem hitta ett intresse och en talang som de inte visste att de hade, vilket är oerhört viktigt. De får prova att spela, sjunga, träffa nya kompisar, får fler vuxna kontakter och en inslussning i något som kanske blir en enormt stor del av deras liv, precis som det har varit för mig.

Det finns melodier, låtar och texter för alla tillfällen och att växa upp och leva i Orsa med detta rika musikliv är verkligen en ynnest och något som vi kan brösta upp oss och vara stolta över att kunna erbjuda. Något som vi med omsorg ska förvalta och låta växa.

*"Thank you for the music, the songs I'm singing
Thanks for all the joy they're bringing
Who can live without it? I ask in all honesty
What would life be?
Without a song or dance, what are we?
So I say thank you for the music
For giving it to me"*
- ABBA

Text: Ellinor Wiik.

En musikskola med hög kvalitet är viktigt för Orsa anser Ellinor.

Halla där Marcus!

Marcus Lagger är egen företagare med uppdrag som vallachef för långloppslaget Lager 157.

Ski Classic satte Grönklitt och Orsa på världskartan inför miljonpublik på SVT i vintras. Berätta om evenemanget!

- Långloppsvärldscupen på skidor startade helgen innan jul i Orsa Grönklitt med dubbla tävlingar. Ett teamtempo på lördagen och långlopp på söndagen.

Hur många deltagare var det vid säsongstarten?

- Ca 200 startande båda dagarna från olika team som är representerade från stora delarna av Europa samlades i Orsa Grönklitt för start av säsongen 21/22.

Vad tyckte åkarna om premiären?

- De tyckte det var fantastiskt att få starta upp säsongen i Orsa. Britta Johansson Norgren Lager 157 skiteam, sa att det kändes som att vara på hemmaplan! Även segraren från Långloppet på söndagen Emil Persson instämmer att det var en fantastisk start på säsongen.

Turismen är en våra viktigaste näringar

Orsa kommun investerar närmare 2 miljoner på en upprustning av de viktiga sevärdheterna Storstupet och Helvetesfallet.

Tillgängligheten och säkerheten vid de två besöksmålen ska öka. Vid Helvetesfallet planeras också ett naturreservat genom att länsstyrelsen förvärvar kommunal mark och skyddar området.

I ett samarbete mellan Länsstyrelsen och kommunerna runt Siljan/Orsasjön skapas nu Geopark Siljan. Sveriges Geologiska institut har fattat beslut om parken som kommer att lyfta fram geologin i Siljansområdet. Geologin är grunden för landskapsbilden, naturen och kulturen i hela området. Meteoritnedslaget för 360 miljoner år sedan skapade de unika förutsättningarna. Det kommer att lyftas fram på olika sätt i parken.

Projektet med att ordna VA-frågan i Grönklitt genom en överföringsledning är i sig en stor investering i turismen. Det är nyckeln till investeringar i aktiviteter och en stor tillväxt av bäddar i Grönklitt som kommer att få mycket positiv effekt för Orsa som helhet.

Visit Orsa är en ideell förening som består av företag och organisationer i Orsa och marknadsför och utvecklar Orsas turismnäring. Samarbetet mellan föreningen och kommunen är viktigt och diskussioner förs om ett fast marknadsföringsbidrag till föreningen så de kan fortsätta sitt goda arbete.

För något år sedan rjordes Orsadelen av vandringsleden Siljansleden och försågs med nya skyltar. Raststugan i Skräddar-Djurberga fäbod har fått nytt tak.

Kommunen satsar stort på den för Orsa så viktiga turismnäringen.

Vid Storstupet och Helvetesfallet investerar kommunen närmare 2 miljoner i ökad tillgänglighet och säkerhet.

Kommunens byggnader i Skräddar-Djurberga fäbod har fått nytt tak.

Att hitta personal med rätt kompetens

En stor fråga att lösa för framtiden är hur företagen och kommunen ska hitta medarbetare. Det kommer bli fler som går in i pensionsålder än antalet unga som kommer in på arbetsmarknaden.

Orsa tillsammans med grannkommunerna Mora och Älvdalen har tagit ett helhetsgrepp vad gäller kompetensförsörjning i vår bygd. Inom den gemensamma Gymnasienämnden har en handlingsplan tagits fram där bland annat näringsliv, kommun, vuxenutbildning, yrkeshögskola och olika branschråd samverkar.

– Det har bildats ett kompetensförsörjningsråd som ska fånga upp näringslivets behov, samordna resurser och förmedla kontakter för att utbildningar ska kunna skräddarsys, berättar Lim EvaLena Segerstedt(C) som är vice ordförande och Orsas representant i den gemensamma gymnasienämnden.

Samverkan sker brett med representanter från grundskola, gymnasium, vuxenutbildning, högskola och olika branscher i näringslivet.

Många arbetsplatser har ett skriande behov av yrkeskompetens men det finns inte tillräckligt många som är anställningsbara. Ett grannlaga arbete har startat, där kommunal vuxenutbildning med lärlingsinriktning är en viktig del.

– Utmaningarna är många men med samsyn, samordning och samverkan blir kommunerna stärkta att möta framtiden, avslutar EvaLena.

Lim EvaLena Segerstedt är Orsas representant i Gymnasienämnden för Orsa, Mora, Älvdalen.

Hallå där Jan!

Berätta om dina planer!

Jag ska utveckla ett tomtområde med ca 10 villatomter intill Digerbergets skola. Det ska utformas så att både de som redan bor i området och tillkommande tomter har bra utsikt över Orsasjön. Det är ett fantastiskt läge och jag vill åstadkomma något som är bra för Orsa.

Hur fick du den här idén?

Jag funderar hela tiden på nya idéer och det finns fler på vänt! Jag ser en stor möjlighet i området med utsikten, närhet till skola, förskola och VA.

När kan det börja byggas?

Om planprocessen går optimalt kan exploateringsarbetena starta nästa höst. Först ska kommunen besluta om ett så kallat planbesked i september.

Hur går kontakterna med kommunen?

Det har varit bra kontakter hittills med både stadsbyggnadskontoret och Nodava. En eloge till planchefen som har en mycket positiv attityd och är väldigt tillmötesgående.

Tack för intervjun och lycka till i framtiden!

Jan Arnesson vid det planerade tomtområdet intill Digerbergets skola.

Orsa behöver fler bostäder och tomter

Orsas befolkning ökar och det behövs fler bostäder och tomter så att den positiva utvecklingen kan fortsätta.

Orsabostäder AB har byggrätter för byggnation av flerfamiljshus vid Lillån bakom Korpens lokaler och vid Orsasjön ner mot campingen. – Här skulle det passa utmärkt med bostadsrätter och vi har gått ut med en av byggrätterna till tre intressenter för att få deras förslag på utformning, säger Bernt Westerhagen(C) Orsabostäders ordförande. Vi hoppas kunna göra en markanvisning under vintern.

Södra Orsa har en attraktiv boendemiljö, med många vackra utblickar samtidigt som närheten till Mora gör området intressant för inflyttning. – Vi vill gå vidare med exploatering av redan färdiga detaljplaner vid Kuruld och Odlingen efter Skeervägen, säger Susann Lindblad(C) som är vice ordförande i kommunstyrelsen. Närheten till E45 gör att det skulle vara en fördel med ett besked från Trafikverket om framtida vägsträckning, men vi vill ändå få i gång byggnation inom de delar som ligger lämpligt till.

Förarbetet för att ta fram en detaljplan för Löva Strand i Lisselhed vid Orsasjön pågår. Det är framför allt vägfrågan från och till området som måste utredas, och även olika exploateringsnivåer. Det är viktigt att balansera så att det inte blir en för hård exploatering. – Bostadsförsörjningen är högt prioriterad, säger Mikael Thalín(C) kommunalråd. Vi behöver fler bostäder och byggbara tomter och därför ser vi också mycket positivt på privata initiativ till nya detaljplaner.

Strax öster om nuvarande E45 ligger detaljplan Odlingen.

Välkommen att kontakta oss!

Vår målsättning är att vara Orsa's mest öppna parti! Vi finns tillgängliga för dialog i frågor som är viktiga för Dig. Hör av dig om du har någon fundering och vill vara med och påverka.

Anna Pers, ordförande
073-659 61 95.
Mikael Thalín,
070-585 36 08.

OrsaCentern

Skeer-pärulan på Digerbergets sluttning

Folkparken Skeer på Digerbergets sluttning är en pärla. Det finns en trend för musikproducenter att söka sig från storstäderna ut i landet med arrangemang. Skeer skulle kunna bli ett besöksmål för vår viktiga turismnäring.

– Med rätt entreprenör tror jag att Skeer kan blomstra och vi har diskussioner med några intressenter om det just nu, säger Bernt Westerhagen(C) ordförande i Orsa Lokaler AB som äger och förvaltar anläggningen.

Det nämns ibland att folkparksområdet Skeer skall användas till bostäder. – Folkparksområdet ska användas mer till dans, musikevenemang och teater som den unika folkpark den är, det är min grundinställning säger Bernt. Det finns områden i närheten som kan användas för bostadsbyggnation och som har samma fantastiska utsikt.

Om diskussionerna med producenterna faller väl ut så kan det vara produktioner på plats redan nästa år. I annat fall får ytterligare utredning visa hur folkparken Skeer bäst kommer till sin rätt i framtiden.

Bernt gläds åt att en entreprenör visat intresse för att arrendera/hyra Skeer.

En överföringsledning för VA bidrar till utveckling av turismen

Vattenverket som försörjer Grönklitt och Fryksås med vatten har begränsad kapacitet. Reningsverket i Grönklitt har driftsproblem p g a ojämn belastning och har begränsad kapacitet. Det går inte att bygga ut av miljöskäl.

– Utredningar visar att det mest ekonomiskt och driftmässigt fördelaktiga alternativet för att lösa VA frågan är att bygga överföringsledningar för vatten och spillvattenavlopp till Grönklitt via Fryksås, säger Leif Dahlfors(C), ordförande i Orsa Vatten och Avfall AB (OVAB). Vi löser driftsproblemen samtidigt som kapaciteten ökas.

Vattenverken i Grönklitt och Orsa kopplas samman och kan förstärka varandra med vatten vid behov. – Avloppsreningsanläggningarna i Fryksås och Grönklitt avvecklas och reningsverket i Grönklitt byggs om till pumpstation. Avloppsledningen till Bunk blir samtidigt ett magasin för utjämning av belastningen, berättar Sven-Erik Sjöberg(C) som är suppleant i OVABs styrelse.

Grönklittsgruppen planerar att öka antalet bäddar i Grönklitt från 4 000 till 12 000 inom en 15-årsperiod. Ett tidigare tecknat föravtal har nu bekräftats genom ett slutligt avtal hur Orsa Kommun, Orsa Vatten och avfall samt Grönklittsgruppen gemensamt ska finansiera överföringsledningarna. Kommunen delfinansierar projektet genom att öka aktiekapitalet i OVAB med 20 mkr. Grönklittsgruppen tar 53 % av resterande kostnad för möjligheten att utöka antalet bäddar. OVAB tar 47 % och behöver dessutom bygga ytterligare ett biotorn vid Bunk när så krävs. Orsas VA-nät får fler abonnenter vilket är positivt. – OVABs insats är rimlig i och med att vi har ett ansvar att åtgärda reningsverket i Grönklitt. Nu sätter vi in de pengarna i ett projekt som både löser ett problem och dessutom möjliggör utveckling av Orsas viktigaste näring, säger Kurt Rågstad(C) som är ledamot i OVABs styrelse.

Som en del i avtalet har Grönklittsgruppen lämnat säkerhet i form av s k moderbolagsborgen för sin del av åtagandet.

Grönklitt är en viktig motor för Orsas turismnäring.

Leif, Kurt och Sven-Erik i Grönklitt.

Lantbruk – en livsviktig näring

I Orsa har vi ett aktivt lantbruk som växer och bristen på åkermark har gjort att en del mark som växt igen åter har odlats upp. Vi har spannmålsodling och grönsaksodling. Det finns mjölkkor, dikor, köttdjur samt får. Vi kan också handla lokalt producerade charkprodukter, ost och grönsaker. Lantbrukarna i Orsa är förhållandevis unga framför allt om man jämför med Sveriges lantbrukarkår. För att våra lantbrukare ska kunna fortsätta driva sina gårdar är det avgörande att vi handlar lokalt när det finns och annars svenskt både som privatperson och som offentlig sektor och att politiker och myndigheter underlättar när det gäller regler och lagkrav för våra företag.

Att ha mat på bordet har i vår del av världen blivit en självklarhet. Det som nu händer i vår omvärld har fått oss att inse att det inte längre är så och att vi måste producera mera livsmedel i Sverige. Vi har också ett moraliskt ansvar att inte konkurrera på världsmarknaden om det vi kan producera. Idag är varannan tugga vi äter importerad för 30 år sedan producerades 75% av det vi åt i Sverige och dit måste vi nå igen.

En enig riksdag beslutade 2017 om livsmedelsstrategin som säger att vi ska öka livsme-

delsproduktionen i Sverige. Länsstyrelsen, region och LRF har skrivit under en livsmedelsstrategi för Dalarna som innebär att vi till 2030 ska öka värdet av livsmedelsproduktionen med 50%. Vi har i vårt län bra förutsättningar för en ökad livsmedelsproduktion vi har både små och stora företag inom livsmedelsförädling samt grossister.

Förutom att ge mat ger vårt lantbruk också arbete på landsbygden och håller det kulturlandskap öppet som skapats under många generationer. Äntligen har frågan om hur viktigt vårt lantbruk och livsmedelsproduktion är kommit högt upp på agendan.

Anita Boman Daniels.

Om kommunens kostverksamhet

- Den senaste upphandlingen innebär att fler lokala leverantörer kan leverera mat till kommunens kök.
- För att värna klimatet och hålla hög kvalitet på produkterna så har fokus lagts på att få mer närproducerade livsmedel.
- Upphandling ger möjlighet för skolelever att besöka leverantörer i lärande syfte, för att eleverna ska förstå hur det de äter hamnar på tallriken.

- Kostenheten har gjort stora satsningar bland annat genom att anställa fler kockar som gör det möjligt att laga mat från grunden.
- Ett arbete för att höja kvaliteten ytterligare i kommunens kök har inletts inom ramen för "White Guide offentliga kök".
- Orsaskolans matsal har i dialog med eleverna rustats upp.

Fäbodar och fäbodbruk

– En viktig del av vår kulturhistoria

De flesta av mina finaste och bästa barn-domsminnen har jag från min vistelse i fäboden, främst under sommaren men även vintertid. Jag minns när morfar tog med mig på skogsturer och lärde mig vilken sorts kåda man skulle plocka kunde tugga som tuggummi, hur man slipade lien på slipstenen, som var gjord av Orsasandsten, för att sen gå ut på ängen och lära mig slå gräs med den. Mormor som lärde mig göra eld i vedspisen ute i kokhuset så vi kunde göra småost. En gång gav morfar mig en ask med tändstickor och visade mig hur jag kunde göra kor av grankottar och använda tändstickorna till ben på "korna". Jag byggde en hage av små kvistar och ställde korna där i.

Man blir så kreativ när man är på en fäbod! Vi hade visserligen inga egna kor eller andra lantbruksdjur i vår fäbod, men mormor och morfar hade en vän som jobbade i en grannfäbod och dit fick jag följa med flera gånger och fick bland annat lära mig att handmjölka korna.

All denna upplevelse från fäbodlivet när jag var liten har kommit tillbaka till mig som vuxen i ett intresse av att vistas i en levande fäbod

och leva som en fäbodbrukare gjort sedan flera hundra år tillbaka.

I dagsläget är fäbodbruk en mycket liten och tyvärr en utdöende näring. Det finns uppskattningsvis ca 200 aktiva fäbodbrukare i Sverige idag, jämfört med ca 20 000 i början på 1900-talet. Dessa är koncentrerade till Mellan-sverige. Endast ett tiotal av dessa ägnar sig åt mjölkproduktion och/eller förädling av mjölken.

Dessa få fäbodar och fäbodbrukare är en mycket viktig del och mycket värdefulla för svensk och skandinavisk kulturhistoria och för att hålla kvar kunskaperna och denna del av det levande kulturarvet. Några av dessa fäbodar är öppna för besökare under sommaren och de är väl värda ett besök!

Man behöver inte vara speciellt intresserad av historia för att njuta, bara av att gå runt bland de gamla vackra byggnaderna och förundras. Fäbodarna är rena medicinskåpet för dagens

stressade människor. Det är lätt att glömma både tid och rum där. De är även kulturbärare av ett unikt slag med sin månghundraåriga historia som inte finns beskriven i dagens skolböcker. Vi måste värna om dessa och här måste varje generation ta sitt ansvar med att inte låta dem förfalla eller att förvandla de gamla fina byggnaderna till flotta sommarstugor, utan i stället försöka återställa dem och på så sätt få en unik miljö att återkomma till och som lever kvar till nästa generation. Likaså gäller de gamla ängarna/vallarna och skogen, som hölls öppna utav djurens betande.

Fäbodbruket – ett kulturarv att bevara

"Levande" fäbodar och fäbodbruk med betande djur i skogsmarker och på fjällen, anser jag är viktigt för bevarandet av biologisk mångfald, värnandet av utrotningshotade lantrasdjur och inte minst värdefulla natur-, byggnads- och kulturmiljöer. Det är också ett hållbart sätt att leva.

Katarina Hanser.

Miljöpriset 2022

Miljönämnden delar årligen ut miljöpriset. Prisets uppgift är att särskilt uppmärksamma de individer i vår kommun som gjort något utöver det vanliga för vår miljö. Det skall inspirera oss alla att företa handlingar som verkar för en god livsmiljö för oss och kommande generationer, berättar Per-Erik Wiik(C) som är ordförande i nämnden. I den rollen har han hedersuppdraget att dela ut Miljöpriset.

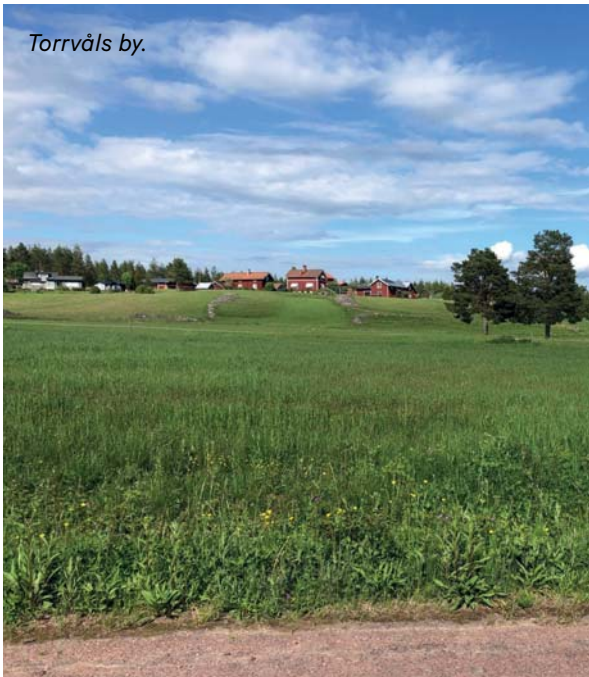
Miljöarbete är ett vitt begrepp som inrymmer mycket. Allt ifrån medvetna konsumtionsval till återställande av negativt miljöpåverkade miljöer samt förebyggande arbete. Att vi som individer bryr oss om vår miljö och gör aktiva val och gärningar betyder allt för helheten.

Årets miljöpris är ett miljöpris som kombinerar miljönytta, estetik, utveckling och framtidstro. Miljöpriset 2022 har tilldelats Christina Bengts

och Rune Kåhlén från Torrvål för sin extraordina- nära insats att förvandla den till stora delar igenväxta byn till sin forna prakt.

Christina och Rune har tagit som sin livsuppgift att återställa det ursprungliga odlingslandskapet till gagn för artrikedom och lokalsamhälle. Miljöpristagarna har med hjälp av röjsåg traktor och gutfår förvandlat Torrvåls By till en attraktiv plats att vistas, bo och verka i.

– Vi är många som inspireras av deras gärning och förhoppningsvis är det flera som utifrån sina förutsättningar kan bidra till en liknande utveckling i andra delar av kommunen, säger Per-Erik (bilden).

Torrvåls by.

Lite om små- och nyföretagande

Det kan låta lite märkligt, men i Orsa faller det sannerligen väl ut, när det gäller små- och nyföretagande! Vissa har redan presenterats i andra blad, men förtjänar att tas upp på nytt.

”Skräddare Sofia” har under ett par års tid utvecklat en urna till gravsättningen. De är hantverksmässigt tillverkade i tovad ull från lokalt uppfödda får hos och alltså så naturnära som man rimligtvis kan komma. I och med hantverket blir varje urna helt unik likt ett konstverk och kan beställas enfärgade, med olika ”teman” eller motiv eller – om det är tekniskt möjligt – efter kundens önskingar. Urnorna är sannolikt de enda tillverkade av ull i Sverige, och givetvis är systemet godkänt hos alla instanser.

Ett annat nystartat företag är ”Rotefrids Fönsterhantverk”, som specialiserat sig på att renovera gamla fönster med traditionell teknik som bevisligen fungerat i hundratals år, fast nu med moderna hjälpmedel som exempelvis infravärmare som mjukar upp gammal färg och kitt.

Grundmaterialet och möjligheten att renovera i stället för att köpa nytt – ofta tillverkat i ett låglöneland långt bort – är nyckeln till allt när det gäller hållbarhet. Det är exempelvis hart när omöjligt att få frod- vuxet och snabbtorkat trä att hålla ett sekel eller två i en så utsatt miljö som där fönsterbågar finns! Men bra grundmaterial och noggrannhet räcker inte!

Om det renoverade fönstret ska smälta in i det gamla huset måste det till glas som är gammalt och ”lagom buckligt”. Sådana glas är svårt att få tag på och Dennis ser gärna att folk hör av sig om de har bågar med gamla (hela) glas som annars skulle slängas!

Olle Bengtsson.

Halla där Nils!

Nils skapar en anläggning för produktion av insektsprotein i Orsa.

Vem är Nils Österström?

Jag är grundare och VD på Tebrito AB med verksamhet i Orsa. Kommer från Mora och jobbade tidigare som systemutvecklare och IT-konsult och man kan säga att jag numera är insektsbonde.

Berätta vad som händer i f d Plattfabriken på Born!

Vi odlar insekter för mat och foder och en produkt för växtbio- stimulans. Vid anläggningen här i Orsa vi också en demoanlägg- ning där vi utvecklar produktionsprocessen, bygger och modifierar för att kunna skala upp produktionen.

Hur är intresset för era produkter?

Branschen som sådan är växande och vi som företag upplever en enorm efterfrågan och ett stort intresse. En sak jag vill lyfta fram är ett nyligen inlett samarbete med Tetra Pak som är en global aktör som vill satsa inom området.

Vad är det bästa med att driva företag i Orsa?

Det har varit positivt ända från start och det har varit en fram- gångsfaktor för oss. Både från kommunen och företagen i Orsa har vi fått ett positivt mottagande.

Tack för intervjun och lycka till i framtiden!

Nils tittar till produktionen.

CENTERKRYSSET

		BEKYM- RADE	SAKLIG	TOMA- HAWK	MAKLIG		ASTRO- NOMISK ENHET	SPELAR MÅNGA PÅ ORSA- YRAN		TRÅGEN- HET	ORSAS KOMMU- NALRÅD	... DION	NOTA BENE		ORUTINER		I RIKT- NING MOT		BOLAG		EJ UTOM ER	
STRÖM- MA					BEMÅLD					TORR- DASS			ANBLICK [ELL]			ETT VÅXT- SLÄKTE	ROLLS- ROYCE ENERGI		GUDIN- NA			
OMTÖCK NAD			VÅTE NR		SMÅLLA			INOM		RIKSDAGSLEDA- MOT FRÅN DALARNA									ÅLD. KNIV FYRA I ORSA			
GLÄD- JER					PUST BARN- MAT		NÅGOT	RESTLÖS					KÄND ORSING		AMPERE- TIMME		FAN-GRUPP		GLÄDJA RUTENI- UM			SYRE ENG. UT- GÅVOR
GILTIG					HON 22/2					SJÖ I ORSA	LYXBIL EMILS PIGA				HALV- GUD					NEWTON	BOKVÅXT	
GRÖDA			TANK- SPRIDD VÄVRID- SKAP								VÅJRAR				DVÄRG- BUSKE AVKOK				GRAM	NI 18:E BOK- STAVEN		
ORDFÖ- RANDE I ORSA- CENTERN		VÖRDA			STUDIE- PERIO- DER									FÖRUT- SÅGA				DEL AV FOTEN	KVISTAR RÉAU- MUR			
FOSFOR		*...JUDE			KRIGS- HÅR		FORMA LERGODS			ÅSKA			1:A BOK- STAVEN SKARP	ALLIAN- SER RIBBA						TUNNEL- BANA LÄTT- LÅST		SÖTT BAK- VERK
GENE- RATION				KRYSS	AV OCH			VÅR ORT			FIDDLA DECIME- TER					BLANK- SKINN		FISK		SEGEL- KANT		
UTÖVAR						KÅRE		INGA- LUNDA LASER- DISC			FORN- KELTISK PRÅST					TVÅ LIKA		KONSTITUTIONS- UTSKOT- TET	FALK- MAN TILLTALS- ORD			
VAPEN- LOBBY				AKTUELL FRÅGA MÖTES- PLATS							BY, ORSA SLIP- STENS- MUSEUM				LYA						NORDIS- KA KOM- PANIET	
TRADI- TIONELL PAR- DANS											NÄRINGS- DEPARTE- MENTET		ENGEL- SKANS "TILL"			MÄRK- VÄRDIGA SAKER						

**Skicka in ditt svar
senast 21 september**

Fotografera av krysset och maila lösningen till orsa@centerpartiet.se eller skicka med post till:

Centerkrysset

C/o Håkan Yngström, Ön 4, 794 30 Orsa.

Vi drar två vinnare bland de rätta bidragen som vinner två biobiljetter vardera till Röda Kvarn i Orsa.

Vinnarna presenteras i Orsakompassen 11 oktober.

Namn:

Adress:

Medel

	6				1			5
		7		3		4		
		1			8		7	2
		3	1		6			4
		9			5	7		
5					3	2		
9	1		5			6		
		5		1		8		
7			2				5	

Svår

			3			6		
7			9			2		
	4		8				5	
	1				4			9
		6		7		3		
2							8	
	5				1		4	
		3			6			7
		4			3			

Så här löser du sudoku:

Fyll i de tomma rutorna så att siffrorna 1–9 finns i varje region (en region består av nio rutor).

Ingen siffra får finnas mer än en gång i varje rad och kolumn.

SUDOKU - medel

7	3	8	2	6	4	1	5	9
6	9	1	4	5	8	7	6	2
3	2	5	3	1	9	8	4	7
5	7	6	4	9	3	2	1	8
1	4	9	8	2	5	7	3	6
2	8	3	1	7	6	5	9	4
4	9	1	6	5	8	3	7	2
8	5	7	9	3	2	4	6	1
3	6	2	7	4	1	9	8	5

SUDOKU - svår

8	7	4	5	9	3	1	6	2
1	2	3	4	8	6	5	9	7
6	5	9	7	2	1	8	4	3
2	3	7	1	5	9	4	8	6
4	9	6	2	7	8	3	1	5
5	1	8	6	3	4	7	2	9
3	4	2	8	6	7	9	5	1
7	6	1	9	4	5	2	3	8
9	8	5	3	7	2	6	7	4

SUDOKU

Den nära vården är viktig

Sofia Jarl, 44, verkar som regionråd och som ordförande i hälso- och sjukvårdsnämnden, är en driven och erfaren toppkandidat till regionfullmäktige.

– Jag är stolt att vi i förra valet fick förtroende att bilda ett nytt styre. Vi har tillsammans med våra samarbetspartier bidragit på ett positivt sätt till att styra regionen i en ny och bättre riktning. Till exempel har vi vänt underskott till överskott i ekonomin och genomfört stora satsningar bland annat på sjuksköterskor och undersköterskor.

Hon förklarar sin politiska drivkraft:

– Jag har alltid haft ett starkt samhällsengagemang som började med att jag inte fick välja den skola som jag helst ville gå i på gymnasiet. Det tyckte jag var helt fel! Idag är detta en självklarhet för unga även i Dalarna tack vare det fria skolvalet. Men även miljö, landsbygd och jämställdhet är hjärtefrågor för mig.

Sofia lyfter tre viktiga framtidsfrågor

- 1. Barn och unga ska få en så bra start i livet som möjligt. Tillsammans med Orsa kommun samarbetar regionens vårdcentral i en Familjecentralsliknande verksamhet. Att bilda familj och bli förälder är en stor omställning i livet och det är viktigt att föräldrarna kan känna trygghet med att det finns stöd och hjälp nära till hands om det behövs. Detta är också särskilt bra för att möta upp den psykiska ohälsan hos barn och unga - de behöver få hjälp direkt!
- 2. En god och nära vård, framför allt för de som behöver vård ofta. Fast bemanning på vårdcentralen, en fast läkarkontakt och utökade öppettider stärker vårdcentralen som den naturliga ingången till vården. Till de allra sjukaste och sköra kan vården hellre utföras i hemmet med ett mobilt team.
- 3. Grön omställning genom fler och växande företag i Orsa och hela Dalarna. Bättre vägar och järnvägar, tillgång till riskkapital och genom att styra regionens inköp till leverantörer i Dalarna – det är både klimatsmart och bra för välfärden i Dalarna.

Sofia vid besök på BUP Mora.

Engagemang för landsbygden

Peter Helander har bestämt sig för att inte kandidera för ytterligare en mandatperiod i riksdagen. Det gör däremot Hans Johansson från Säter och han brinner minst lika mycket för skogsfrågorna och landsbygdens utveckling. Vi ställer några frågor till de båda.

Det står mycket i media om skogsbruket idag som kan vara svårt att tolka. Behöver jag som skogsägare vara orolig angående det så kallade fågeldirektivet?

Peter Helander.

– Ja, Skogsstyrelsens tolkning är orimlig. En majoritet i riksdagen har ställt sig bakom ett förslag från mig C hur problemet ska lösas, berättar Peter.

Vad innefattar det förslaget?
– Vi vill förändra reglerna så att de strikta bestämmelserna för hotade arter inte omfattar alla vilda fåglar och att nationella fridlysta arter inte ska kunna försvåra pågående markanvändning. Införs någon form av brukandeförbud ska markägaren få ersättning. Det måste tydligt regleras att staten, inte markägaren, har ansvar för att utreda förekomsten av arter.

Det sägs ibland i debatten att Sverige skyddar minst mark i EU. Stämmer det?
– Nej, det handlar om vilken modell man använder för att mäta och Naturvårdsverket har en egen. Skulle Sverige använda samma modell EU använder går vi från att vara sämst till att vara bäst, säger Peter.

Hans Johansson från Säter kandiderar för C till riksdagen och berättar hur han vill jobba för att stimulera den initiativkraft som finns på landsbygden.

– Jag vill driva att hela landet ska brukas, att vi måste utnyttja och utveckla de tillgångar vi har. Inte minst gäller det skogen, den ska utgöra kolsänka samtidigt som den ska leverera hållbar råvara när det fossila fasas ut. Ett annat exempel är våra stränder som måste bli tillgängliga att bo vid för de människor som bor och verkar vid landsbygden, säger Hans.

Text: Fredrik Jansson.

Hans Johansson.

Om arbetet för en bättre psykisk hälsa i Orsa

Psykisk ohälsa är något som berör hela samhället. Att människor dessutom hamnar i en situation där suicid ses som en möjlig utväg är en folkhälsoutmaning som går att förebygga genom kunskap, ett bra bemötande och samverkan.

– Ett förebyggande arbete behöver ske på flera olika nivåer och aktörer i samhället, inte minst inom hälso- och sjukvården och inom länets kommuner, säger Sandra Eriksson som jobbar inom vuxenpsykiatri och nyligen har engagerat sig i Orsapolitiken.

Orsa vårdcentral har tillsammans med kommunen tagit ett stort kliv i andan av God och nära vård, där det bl.a. startat en arbetsgrupp tillsammans med berörda parter.

I slutet av mars i år träffades representanter för Orsa kommun och regionen med syfte att komma vidare med utvecklingen av familjehäl-

san i Orsa. Det ska bli lättare för föräldrar att få stöd och hjälp till sina minderåriga barn, det vill säga "en väg in" och den så kallade "Orsamodellen". Det finns ett väl fungerande konsultationsteam där representanter från alla enheter träffas varannan vecka. Med föräldrars medgivande kan barn, unga och föräldrar få snabba insatser vid psykisk ohälsa, och som i vissa ärenden leder till specialistpsykiatriska insatser.

Äldrehälsan och primärvårdsteamet på vårdcentralen har en nära kontakt med hemtjänstpersonal för på så sätt öka tillgängligheten för våra äldre i samarbete med hemsjukvården.
– I samverkan mellan region och kommun kan vi tillsammans göra det till vår uppgift att göra Dalarna och Orsa till en ännu bättre plats att bo och leva på. Som en del i en sådan vision och målsättning är det viktigt att inkludera ett preventivt arbete kring psykisk hälsa, avslutar Sandra.

Sandra Eriksson har engagerat sig i Orsapolitiken.

Välj din kandidat genom att personrösta

Öppettider förtidsröstning

I Orsa kan du från och med 24 augusti förtidsrösta i Kommunhuset, Parkgatan 1, under följande tider:
Måndagar och torsdagar kl. 10.00–11.30 och 13.00–19.00. Övriga vardagar kl. 10.00–11.30 och 13.00–17.00
Lördagar och söndagar kl. 10.00–13.00.

Ambulerande röstmottagare

En väljare som på grund av sjukdom, ålder eller funktionsnedsättning inte själv kan ta sig till en röstningslokal kan från och med årets val få hjälp av ambulerande röstmottagare. Kontakta Orsa kommun på tel 0250-55 21 10 för mer information.

Öppettider valdagen

På valdagen har vallokalerna öppett kl. 08.00–20.00. I Orsa finns fem vallokaler: *Kommunhuset, Orsa Lärcentrum, Hansjö bygdegård, Skattunge bystuga och Folkets Park Skeer*. På röstkortet står det i vilken vallokal som du kan rösta på valdagen.

Mikael Thalín

Susann Lindblad

Per-Erik Wiik

Anita Boman Daniels

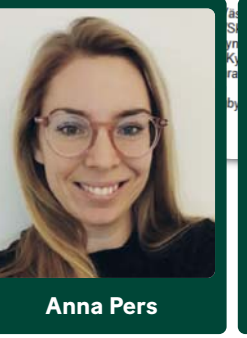
Marcus Laggar

Nina Wiik

Johan Smids

Anna Pers

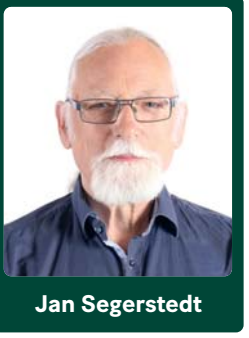
Leif Dahlfors

Anne-Marie Fröjd

Bernt Westerhagen

Jan Segerstedt

Aino Eurenus

Fredrik Jansson

Håkan Yngström

Ellinor Wiik

Mikael Johansson

Sven-Erik Sjöberg

Carina Conradsson

Mats Lusth

Tomas Hanser

Kristina Sundin

Nils-Anders Gref

Emelie Halvars Holm

Hans-Göran Laggar

Katarina Hanser

Håkan West

Sandra Eriksson

Erik Bergkvist

Kurt Rågstad

Per-Erik Jonsson

Madeleine Thalín

Ronnie Lovén

Lim EvaLena

Bo Conradsson

Kristina Westerhagen

Bo Lindblad

Camilla Staffan

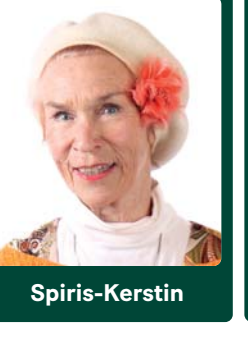
Maria Karner

Yngve Björklund

Jessica Rehn

Spiris-Kerstin

Iris Hahne

Olle Bengtsson